

Τι διδάσκει η Χριστιανική Ηθική

/ [Πεμπτούσια](#)

image not found or type unknown

Η μελέτη της θεολόγου Νίκης Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: www.pemptousia.gr/?p=91837) αναφέρεται στο σημερινό της απόσπασμα στην παρουσίαση του περιεχομένου της Χριστιανικής Ηθικής.

2.9 Το περιεχόμενο της χριστιανικής ηθικής

Με πολύ διαφορετικό τρόπο από την κοσμική και την ηθική των άλλων θρησκειών, γίνεται κατανοητή η χριστιανική ηθική. Αυτό συμβαίνει, γιατί «για τους Ορθόδοξους η ηθική ενοποιείται στην ορθή λατρεία του ενός τέλειου Θεού, που είναι η Αγία Τριάδα»[273]. Βασιζόμενη στην αποκάλυψη και στην πίστη, στοχεύει στην τελείωση του ανθρώπου και στη θέωσή του, δηλαδή στην τελείωσή του κατά το πρότυπο του Θεού. Να σημειωθεί ότι η χριστιανική ηθική, δεν αναφέρεται σε όλους τους ανθρώπους, αλλά στους πιστούς.

Ο πιστός, αποτελεί μέλος της Εκκλησίας, του σώματος του Χριστού. Συνεπώς, δεν πορεύεται μόνος του σε αυτό το δρόμο, αλλά έχει ως συνοδοιπόρο του τον Χριστό. Το τελευταίο μπορεί να κατανοηθεί μόνο εάν έχουμε υπ' όψη μας την χριστιανική πίστη. Συγκεκριμένα, την πίστη ότι ο Θεός είναι ο Δημιουργός του κόσμου και Κύριος της Ιστορίας. Ο Θεός καλεί τον άνθρωπο να ζήσει ανάλογα με τον τρόπο, ο οποίος αρμόζει στη φύση του. Επομένως, ο άνθρωπος καλείται να κατευθύνεται από το Πνεύμα του Θεού και να κάνει όσα και οι άλλοι θεωρούν σεμνά, δίκαια, αγνά, ενάρετα κτλ[274]. Προφανώς, η Ορθόδοξη ηθική είναι περισσότερο κάτι που το ζούμε παρά κάτι που το καθορίζουμε με λόγια και κανόνες. Αυτό φαίνεται μέσα από την Αγία Γραφή. Εκφράσεις όπως *ζήν κατά Χριστώ* και *ζήν κατά Θεό*, δείχνουν ότι η ηθική από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια, ταυτιζόταν με τον τρόπο ζωής των χριστιανών.

Με το πέρασμα του χρόνου, το περιεχόμενο της χριστιανικής ηθικής κατέληξε να ορίζεται από το περιεχόμενο τεσσάρων σχέσεων: του ανθρώπου προς τον Θεό (θεολογική ηθική), του ανθρώπου προς τον εαυτό του (ανθρωπολογική ηθική), του ανθρώπου προς το συνάνθρωπο (κοινωνική ηθική) και του ανθρώπου προς το φυσικό κόσμο (οικολογική ηθική)[275]. Αυτές οι σχέσεις δεν νοούνται μεμονωμένα, αλλά σαν μια ενότητα, δηλαδή πρέπει να εξετάζονται μαζί. Επιπρόσθετα, αρχές της Ορθόδοξης χριστιανικής ηθικής είναι να λειτουργεί στην ατμόσφαιρα της χάριτος, να βασίζεται στη συνεργεία, να ταυτίζεται με το εκκλησιαστικώς ζην και να έχει σωτηριολογικό και εσχατολογικό χαρακτήρα[276].

Επιπρόσθετα, η χριστιανική ηθική, στοχεύει:

- (α) Στη μεταλαμπάδευση των θεανδρικών ηθικών της αληθειών σε όσους τις αναζητούν και τις χρειάζονται.
- (β) Στη διευκόλυνση για τη θέση και απάντηση στο βασικό ερώτημα για το πραγματικό νόημα της ζωής.

(γ) Στην παροχή διεξόδων διαφυγής από κρίσιμες στιγμές, όπου η επιστήμη αδυνατεί να το κάνει.

(δ) Στην υπεράσπιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, όπου αυτή υποσκάπτεται ή αγνοείται.

(ε) Στην κριτική επανεξέταση και στον επαναπροσδιορισμό των ηθικών εννοιών, στις οποίες υπεισήλθε άλλο περιεχόμενο που εξυπηρετεί ιδιοτελείς σκοπιμότητες[277].

Επιπλέον, αποσκοπεί στην ανάπτυξη του ήθους που θεμελιώνεται στην εν Χριστώ ζωή[278]. Η ένωση του ανθρώπου με τον Χριστό που μυσταγωγείται με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος και κορυφώνεται στην ευχαριστιακή κοινωνία, ενεργοποιείται στην καθημερινή ζωή με τη συμμόρφωση της θελήσεώς του προς το θέλημα του Χριστού[279]. Εδώ βρίσκεται η πεμπτουσία της χριστιανικής ηθικής[280]. Η παραίτηση από την εγωκεντρική διάσπαση οδηγεί στην πνευματική ενοποίηση[281]. Αυτό μας οδηγεί σε ένα άλλο χαρακτηριστικό της χριστιανικής ηθικής: αυτό της ελευθερίας και της προσωπικής κοινωνίας. Ο άνθρωπος είναι ελεύθερος να ακολουθήσει το κάλεσμα του Χριστού προς την θεία τελειότητα: τη θέωση. Έτσι, η χριστιανική ηθική ανοίγεται στην πνευματική ζωή.

Προϋπόθεση και χαρακτηριστικό της χριστιανικής ζωής, είναι η αυταπάρνηση. Χωρίς αυτή δεν μπορεί να καταπολεμηθεί η φιλαυτία και να υπάρξει αληθινή αγάπη προς τον Θεό και τον πλησίον[282]. Η έλλειψη της αυταπάρνησης εμποδίζει την ανάπτυξη της αληθινής χριστιανικής ζωής[283]. Μόνο η αυταπάρνηση και η αυτοπροσφορά του ανθρώπου προς τον Θεό, οδηγούν στην επίτευξη του σκοπού της χριστιανικής ηθικής, ο οποίος είναι η καταπολέμηση της φιλαυτίας και η ανάπτυξη της ανιδιοτελούς αγάπης[284].

Σε προηγούμενη ενότητα, αναφέρθηκε ότι η ηθική διακρίνεται σε τρεις τύπους. Η χριστιανική ηθική του πρώτου τύπου καταφεύγει στη χριστιανική παράδοση, δηλαδή στη διδασκαλία της Αγίας Γραφής και ειδικότερα στο Δεκάλογο της Παλαιάς Διαθήκης, στην επί του Όρους Ομιλία, στις εντολές και στα παραγγέλματα των Αποστόλων, των Πατέρων και διδασκάλων της Εκκλησίας[285]. Η χριστιανική ηθική του δεύτερου τύπου σχετίζεται με την ελευθερία του ανθρώπου. Τη δυνατότητα να ενεργεί ελεύθερα και να αποφασίζει ελεύθερα πως θα δράσει σε κάθε περίπτωση. Τέλος, η χριστιανική ηθική του τρίτου τύπου ηθικής, σχετίζεται με τις δοκιμασίες του θελήματος του Θεού, δηλαδή «αν και κατά πόσο η χριστιανική ηθική έρχεται ως εφαρμοσμένη μορφή της «καινής κτίσεως» ή της ανθρωπολογίας του καινού εν Χριστώ ανθρώπου και κατευθύνει στη ζωντανή κοινωνία με τον Θεό και το θέλημά του

»[286].

Εξ όσων αναφέρθηκαν, συνάγεται ότι στην περιοχή της θεολογίας η ηθική δεν διαχωρίζεται από την πνευματική ζωή, αλλά θεωρείται ως ενιαία και αδιαίρετη με αυτήν[287]. «Οικοδομεί το περιεχόμενό της στο υλικό της Αγίας Γραφής και της Ιεράς Παράδοσης»[288]. Δύο είναι τα στοιχεία της μεθοδολογίας για τη βίωση της χριστιανικής ηθικής: η απόλυτη πίστη στον Χριστό και η καλλιέργεια της συνειδήσεως υπό το φως των εντολών του[289]. Εξάλλου, η χριστιανική ζωή έχει Χριστοκεντρικό περιεχόμενο. Προϋπόθεση για την εφαρμογή της χριστιανικής ηθικής είναι η συντριβή του εγωισμού και η θεώρηση του πλησίον ως εαυτού[290]. Για να επιτευχθεί το τελευταίο, απαιτείται ταπείνωση, αλλά και ανάπτυξη της αγάπης. Η χριστιανική ηθική αποβλέπει πάντοτε με σκοπό την αγάπη, που συμπεριλαμβάνει τον εχθρό.

[Συνεχίζεται]

[273] Herman Tristram Engelhardt, *Μια ορθόδοξη προσέγγιση της Βιοηθικής*, στο *Ζωντανή Ορθοδοξία στο σύγχρονο κόσμο*, (Αθήνα: Εστία, 2001), σ. 138

[274] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, ό.π., σ. 227

[275] Απόστολος Β. Νικολαΐδης, *Προβληματισμοί Χριστιανικού Ήθους*, ό.π., σ. 35

[276] Στο ίδιο, σ. 41-42

[277] Απόστολος Β. Νικολαΐδης, *Από τη γένεση στη γενετική*, ό.π., σ. 42-43

[278] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική Ι*, ό.π., σ. 69

[279] Στο ίδιο, σ. 69

[280] Στο ίδιο, σ. 69

[281] Στο ίδιο, σ. 69

[282] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, ό.π., σ. 228

[283] Στο ίδιο, σ. 230

[284] Στο ίδιο, σ. 226

[285] Στο ίδιο, σ. 61

[286] Στο ίδιο, σ. 63

[287] Στο ίδιο, σ. 51

[288] Στο ίδιο, σ. 79

[289] Στο ίδιο, σ. 67

[290] Στο ίδιο, σ. 139